

In memoriam

Vzpomínka na paní docentku PhDr. Lidmilu Pantůčkovou, CSc.

Dne 28. července 2003 po dlouhé a těžké nemoci skonala ve věku 80 let paní docentka PhDr. Lidmila Pantůčková, CSc., bývalá členka katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Narodila se 6. května 1923 v Kyjově a vyrůstala v harmonické rodině úředníka, hudebně nadané učitelky a dvou mladších sourozenců. Když jí rok po absolvování střední školy zemřela matka, ujala se vedení otcovy domácnosti, převzala péči o bratra a sestru a později, aby pomohla řešit finanční situaci rodiny, nastoupila v Praze do zaměstnání jako účetní v družstvu divadel Práce. Když byla v roce 1946 přijata na Masarykovu univerzitu ke studiu angličtiny a filozofie, splnila se její velká touha po dalším vzdělání. Díky výborným studijním výsledkům a hlubokému zájmu o vědeckou práci, nabídlo jí vedení katedry anglistiky funkci pomocné vědecké síly a po úspěšném ukončení studia v roce 1950 i místo učitelky. Na katedře anglistiky a amerikanistiky pracovala potom plných 40 let jako odborná asistentka a teprve v posledním roce svého působení na fakultě jako docentka. Habilitace jí totiž byla z politických důvodů až do roku 1990 odepřena.

Po celý život se docentka Pantůčková věnovala bádání v oblasti literární teorie a literární historie. Na počátku vědecké dráhy se zaměřila na zkoumání umělecké tvůrčí metody v díle George Eliotové, britské spisovatelky 19. století, a závěry studia uplatnila v doktorské práci, kterou obhájila v roce 1952. Koncem 50. let se zabývala vlivem kriminálních románů tzv. newgatecké školy na díla britských romanopisců, především Williama Makepeacea Thackerayho (1811–63), jehož literárněkritickému a estetickému odkazu věnovala mnoho let badatelského úsilí. Výsledky své odborné i časově náročné vědecké práce, při níž musela často zápasit s obtížnou dostupností zahraničních pramenů, publikovala nejprve

v kandidátské disertační práci, v níž se zabývala vývojem estetických názorů W. M. Thackerayho, a poté v roce 1972 v rozsáhlé, obsáhlé a domácími i zahraničními literárními vědci vysoce ceněné monografii, v níž se soustředila na W. M. Thackerayho jako na mimořádně všestranného a plodného literárního kritika. Jedním z významných přínosů autorčina výzkumu byl poprvé publikovaný, chronologicky i žánrově uspořádaný přehled a hodnotící výklad všech kritických textů, v nichž W. M. Thackeray posuzoval na stránkách různých časopisů díla francouzské literatury od nejstarších dob až po současnost. V 80. a 90. letech se docentka Pantůčková věnovala zkoumání vlivu anglické a americké literatury na českou uměleckou tvorbu. Nejprve sledovala citace a parafráze z divadelních her Williama Shakespeara v díle Jana Nerudy, později se zaměřila na analýzu českých překladů, kritik a recenzí amerických a anglických prací otištěných v *Obraně života* a *Rodinné kronice*, časopisech redigovaných Janem Nerudou. Protože se vědecké úsilí docentky Pantůčkové soustředilo v tomto období na dosud neprobádanou oblast literární historie, zasloužil by si nepochybně její pionýrský vědecký počín další pokračovatele.

Vědeckou práci, která docentce Pantůčkové získala uznání a obdiv odborné veřejnosti, nemůžeme v žádném případě oddělovat od její pedagogické činnosti, již se věnovala s nemenší energií a vytrvalostí. Během svého působení na katedře anglistiky a amerikanistiky seznámila celé generace studentů s díly anglických a amerických básníků, prozaiků a dramatiků a dokonalou znalostí probírané látky i metodou vedení přednášek a seminářů si vždy u studentů získala úctu a přirozenou autoritu. Při neformálním kontaktu se svou učitelkou studenti potom především oceňovali její lidskost, trpělivost, přístupnost, laskavost a obětavost.

Docentka Pantůčková byla rovněž výbornou kolegyní, skromnou a pracovitou ženou, ochotnou vždy poradit a povzbudit. Ačkoliv byla již řadu let v důchodu, zajímala se o dění na katedře, a pokud jí to zdravotní stav dovolil, zúčastňovala se konferencí i jiných akcí pořádaných katedrou.

V osobě paní docentky PhDr. Lidmily Pantůčkové, CSc., ztrácí akademická obec významnou znalkyní anglické a americké literatury, studenti odborně fundovaného a vlídného učitele a kolegové dobrého, laskavého a tolerantního člověka.

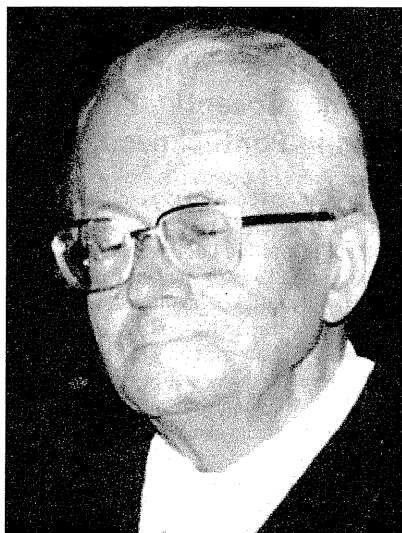
V. PALENSKÁ

Odešel lingvista Adolf Erhart

Letošního roku jedenáctého srpna utrpěla česká a světová lingvistika velkou ztrátou odchodem prof. PhDr. Adolfa Erharta, DrSc.

Adolf Erhart se sice narodil 31. května 1926 v Náměšti nad Oslavou, ale celý jeho osobní i vědecký život byl spojen s Brnem. V Brně vystudoval gymnázium (v Brně-Židenicích), Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity (obory latina, němčina a indoevropéistika; promoval v roce 1949 prací o komparativech v indoevropských jazycích), na fakultě se stal i doktorem filosofie (PhDr.), roku 1960 získal hodnost kandidáta věd (za práci o vzniku a vývoji konjugace v indoevropských jazycích), roku 1963 byl habilitován (na základě spisu o nových pohledech na indoevropský konsonantismus), v roce 1972 pak obdržel hodnost doktora věd (DrSc.). Vědecko-pedagogickou hodnost profesora získal až v roce 1988, přičemž řízení bylo započato již v roce 1968, z politických důvodů se však „protáhlo“. Jediná přerušena Erhartova pobyty v Brně byly různé stáže a přednášky na zahraničních univerzitách v Bonnu, Curychu, Freiburgu, Greifswaldu, Innsbrucku, Řezně, Salcburku, Vídni a Vilniusu. Jako emeritní profesor dále učil a vedl doktorandy na filozofické fakultě, účastnil se práce vědeckých komisí a rad, navíc se zapojil do práce v brněnském etymologickém oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR, kde pracoval až do své smrti, která jej zastihla uprostřed příprav dalšího sešitu *Etymologického slovníku staroslověnštiny*.

Profesně byl Erhartův život naplněn prací na polích obecné, indoevropské a ke sklonku života i slovanské jazykovědy.

Z knižních publikací je třeba zmínit jeho *Základy jazykovědy* (různá vydání se liší názvy), nesčíslněkrát reeditovaná jako skript, knižně publikována třikrát – 1984, 1990, 2001. Toto dílo, spolu s přednáškami na stejné téma určenými posluchačům filozofické fakulty, ovlivnilo lingvistické myšlení doslova tisíce lidí profesně se zabývajících jazykovědou a filologií. Erhart ovšem přednášel i na více či méně specializovaná témata indoevropéistická a obíral se i problematikou konkrétních indoevropských jazykových skupin (indoiránské jazyky, baltské jazyky, maloasijské jazyky, keltské jazyky, arménština). Způsob jeho přednesu byl klidný a styl jeho přednášek byl stejný jako styl jeho písemných prací – přehledný, promyšlený a uspořádaný do nejmenšího detailu.

K této obecnělingvistické linii jeho díla patří i podíl pana profesora na knize *Úvod do fonologie* (2000). Jde zčásti o překlad (ze slovenštiny) díla J. Kořínka *Úvod do jazykospytu* (1948), Erhart do něj přispěl rozpracováním a doplněním původního textu a novými pasážemi zejména z historické fonologie.

Otázka diachronní lingvistiky nás uvádí na hlavní pole Erhartovy práce, totiž indoevropéistiky. Erhart je autorem cenné (po